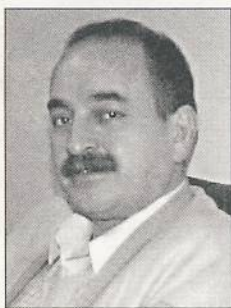

در آستانه تحقیق و نشر

درباره ترجمه‌ای کهن به عربی از تذکرة الأولیاء

دکتر صادق خورشانا

هفت شهر عشق را عطار گشت
ما هنوز اندر خم یک کوچه ایم

ترجمه آزاد را در پیش گرفته، و هر جا لازم دیده از اطلاعات خود بر آن افزوده؟ مطلبی است که درباره آن در آینده توضیح خواهیم داد.

عطار، بدون شک یکی از ستارگان درخشان ادب و عرفان ایران است که از سالها پیش، آوازه ادب و عرفان او از مرز کشورهای اسلامی گذشته و در مغرب زمین نیز پیچیده است. اگر چند پایه و چهره اصلی برای ادب و عرفان ایران در نظر گرفته شود، قطعاً عطار یکی از آنان خواهد بود. در میان آثار او تذکرة الأولیاء به مقبولیت و موقعیت بالائی دست یافته، و شیفتگان زیادی در عالم عرفان داشته و دارد، و با توجه به همین مقبولیت، به زبانهای فرانسه و ترکی و عربی ترجمه شده است.

■ مترجم، متأسفانه شناخته شده نیست، اما قدر مسلم اینست که در ادبیات و عرفان صاحب نظر است.

■ بین نسخه عربی و اصل فارسی، در پاره‌ای موارد در اسامی و کنیه و القاب اختلافاتی وجود دارد؛ تلاش خواهیم کرد در این تصحیح به حقیقت نزدیکتر شویم.

■ در نسخه عربی، شرح حال شش تن از عرفا به چشم نمی خورد؛ ما با استفاده از نسخه فارسی، این کمبود را جبران خواهیم کرد، و افتادگیهای دیگر را در بین دو قلاب خواهیم افزود.

■ در نسخه عربی اضافاتی در مقایسه با فارسی وجود دارد؛ این اصلاحات را نیز مشخص خواهیم کرد.

■ در این تحقیق، تلاش خواهیم کرد که به مآخذ تدوین تذکرة الأولیاء مراجعه کنیم، خصوصاً به کتابهایی که خود عطار به اخذ و استفاده از آنها تصریح کرده است.

از قبیل: طبقات الصوفیة، حلیة الأولیاء، مناقب الأبرار، رساله قشیریّه و...

■ جهان عرب از گذشته‌های دور با افکار و اندیشه‌های عطار آشنا بوده و در سالهای اخیر نیز چند اثر مهم از قبیل: پندنامه، الهی نامه، منطق الطیر (دوبار) و داستان شیخ صنعان (به صورت مستقل) به عربی ترجمه شده است. بدون شک، نشر این ترجمه عربی نیز می‌تواند با استقبال قابل توجهی در جهان عرب مواجه شود. *

نسخه خطی منحصر به فرد دانشگاه تهران

■ ترجمه عربی مورد نظر ما مربوط به قرن هشتم هجری است. این ترجمه، تاکنون به زیور طبع آراسته نگردیده، و نسخه آن منحصر به فرد است و در دانشگاه تهران به شماره ۳۷۷ نگهداری می‌شود.

■ خط نسخه به صورت نسخ خوشخط و خوشخوان است.

■ از نظر ترجمه، روان و در بیشتر موارد قابل فهم است.

■ در مواردی، اختلاف بین ترجمه و اصل فارسی به چشم می‌خورد؛ آیا این اختلاف مربوط به این است که مترجم در حین ترجمه به مآخذ عطار مراجعه کرده و تحت تأثیر آنها قرار گرفته؟ و یا روش